

SAVEZ SINDIKATA CRNE GORE

OBLAST EKONOMSKE I SOCIJALNE POLITIKE između dva Kongresa

U izvještajnom periodu Savez sindikata Crne Gore bavio se ekonomskim i socijalnim pitanjima koja se direktno odražavaju na standard zaposlenih kao i drugih kategorija stanovništva. Pored toga, ovim pitanjima preko članova SSCG raspravljalo se i na Socijalnom savjetu.

Posebno su bila aktuelna pitanja povećanja cijena osnovnih životnih namirnica i energenata.

U cilju zaštite najugroženijeg dijela zaposlenih kao zaštitna kategorija uveden je institut minimalne zarade.

1. UTICAJ FINANSIJSKE I EKONOMSKE KRIZE NA CRNU GORU

Realni sektor

Globalna finansijska kriza i recesija u razvijenim zemljama reflektovala se sa zakašnjenjem i na Crnu Goru.

U 2009. godini recesija je prekinula izuzetno brz privredni razvoj Crne Gore koji je ostvaren u periodu od 2005. do 2008. godine, kada je prosječan rast BDP iznosio oko 8%.

Crnogorska privreda, iako mala zbog svoje visoke otvorenosti osjetila je efekte krize koji su se manifestovali kroz negativnu stopu rasta BDPa, pojavu budžetskog deficita, rast nelikvidnosti privrede, ali i rekordan priliv SDI i stabilizaciju bankarskog sektora.

Crna Gora je u trećem kvartalu 2010. godine izašla iz recesije, dok prvu polovinu 2011. godine karakteriše pozitivan, ali usporen rast.

Za razliku od prethodne krize, koja je svoje izvorište imala u privatnom sektoru, potencijalno nova kriza bi svoje izvorište mogla imati u javnom sektoru.

Realno je očekivati da novi talas krize bude slabijeg intenziteta od prethodnog, ali njegovo saniranje je mnogo teže, jer su javne finansije prenapregnute i ostavljaju vrlo mali prostor za dodatne intervencije, tako da ukoliko dođe do recesije ona neće biti kratkotrajna.

Socio-ekonomski podaci

	2007	2008	2009	2010
Realni rast BDP	10,7	6,9	-5,7	2,5
BDP po stanovniku (u eurima)	4280	4908	4720	5008
Stopa inflacije (12/12)	7,7	6,9	1,7	0,7
Industrijska proizvodnja	0,1	-2,0	-32,2	17,5
Deficit/suficit Budžeta CG sa fondovima (%BDP)	6,7	-0,4	-5,6	-3,0
Državni dug (%BDP)	32,4	26,8	38,0	42,0

Javni sektor

Svakako, stanje u realnom sektoru odražava se na javni sektor.

Planirano je smanjenje broja zaposlenih u javnim službama za 5%, koje je u postupku, sa akcentom na lokalnu upravu.

Vlada je pripremila novi Pravilnik o normativima i standardima u obrazovanju, a obzirom na visinu sredstava izdvojenih iz Budžeta za obrazovanje (11%) neminovno povlači i činjenicu da će biti tehnoloških viškova.

Sa sličnim problemima se susreće i zdravstvo.

Reforma zdravstvene zaštite u Crnoj Gori započeta je 2004. godine i završena je samo na primarnom nivou. Posljedica tih promjena je i da je došlo do promjena u broju zaposlenih. U narednom periodu slijedi reforma na sekundarnom i tercijalnom nivou.

Memorandum

Najava globalne ekonomske krize kao i tendencija pada privredne aktivnosti u zemlji usloveli su potpisivanje Memoranduma o socijalnom partnerstvu u okolnostima djelovanja globalne ekonomske krize a koji je potpisan 29.04.2009. godine.

- Memorandumom je predviđeno maksimalno zalaganje i odgovornost socijalnih partnera na očuvanju makro-ekonomske stabilnosti i korektnih privrednih odnosa. Vlada je preuzela obavezu na uvažavanju i sprovođenju fiskalnih, monetarnih i socio-ekonomskih mjera na predupređenju i otklanjanju mogućih posljedica globalne ekonomske krize, stvaranje daljih zakonskih okvira za razvoj tržišne ekonomije, unapređenje efikasnosti administracije, podrška privredi prvenstveno kroz MSP, motivisanje i bolje korišćenje privrednih kapaciteta na lokalnom i nacionalnom nivou. Stimulisanje supstitucije uvoznih domaćim proizvodima, reprogram kreditnih obaveza bez dodatnih troškova i davanju podrške za nove kreditne linije radi omogućavanja kontinuiteta rada.

Poslodavci su prihvatili obavezu da neće pribjegavati otpuštanju zaposlenih i po cijenu profita i da će to biti posljednja mjera u cilju prevazilaženje

negativnog uticaja krize, obavezali su se i na poštovanje kolektivnog ugovora.

Sindikata se obavezao da neće pribjegavati organizovanju štrajka, ukoliko poslodavci ispoštuju data obećanja.

Socijalni partneri su se saglasili da se svi problemi rješavaju kroz socijalni dijalog i pregovore i obavezali se da će raditi na rješavanju značajnih pitanja iz domena socijalnog dijaloga a posebno aktivnosti na:

-usklađivanju kolektivnih ugovora sa Zakonom o radu (definisane najniže zarade; definisanje mogućnosti uvođenja institute prinudnog odmora i smanjenje radne nedjelje – samo u krajnjoj nuždi i ne duže od 3 mjeseca tokom jedne godine)

- zaživljavanje Fonda rada i definisanje izvora sredstava za njegovo funkcionisanje;
- izradi socijalnog kartona;
- podršci projektima solidarne stambene izgradnje;
- otklanjanje biznis barijera na lokalnom i nacionalnom nivou.

Socijalni partneri su se saglasili da kontinuirano prate negativne posljedice globalne ekonomske krize i ekonomsko-socijalne trendove u Crnoj Gori. U tom cilju formirana je i Radna grupa koju čine predstavnici socijalnih partnera i eksperata iz oblasti ekonomije, prava i socijalne politike.

Od opštih ciljeva predviđenih Memorandumom došlo je do odstupanja kod svih socijalnih partnera.

Nezadovoljstvo radnika zbog teškog materijalnog stanja dovelo je do organizovanja štrajkova i protestnih okupljanja.

Posebno su izraženi problemi u velikim privrednim sistemima (KAP, Boksiti, Željezara) gdje je Sindikat pružio logističku podršku na opravdanim radničkim zahtjevima.

U cilju rješavanja ostvarivanja potraživanja radnika (žrtve tranzicije) formiran je Fond rada.

2. ZARADE

Prosječne zarade

Prosječna zarada bez poreza i doprinosa za devet mjeseci 2011. godine iznosi 485eura na nivou Crne Gore i veća je za 6 eura u odnosu na prosječnu zaradu iz 2010. godine. Primjenom novih zakonskih propisa od 01.01.2010. godine u zarade se obračunavaju i druga primanja.

U periodu od 2007. do 2011. godine najniže zarade su primali zaposleni u ribarstvu i trgovini, a najveće u finansijskom posredovanju.

Zarade*	Godina					
	2007	2008	2009	2010	1-9 2011	9. 2011
Neto zarade	338	416	463	479	485	477
Bruto zarade	497	609	643	715	723	712

*od 2007godine primjenjuje se nova metodologija za obračun zarada, a od 2010godine u zarade je uključen topli obrok i 1/12 regresa.

Najniža cijena rada

Polazeći od činjenice da najniža cijena rada nije mijenjana od jula 2007. godine, a da je veliki broj poslodavaca koristio ovaj institut pri obračunu poreza i doprinosa za zarade zaposlenih (bez obzira na radno mjesto i stepen stručne spreme) što će se direktno reflektovati na visinu penzija, a direktno utiče na budžet penzionog i zdravstvenog fonda, Savez sindikata je insistirao da se uvede institut minimalne zarade a koji je predviđen i Zakonom o radu.

<u>Najniža cijena rada</u> mjesec/godina	2007	2008-2010
januar-mart	52*	55
april-jun	53	55
jul-decembar	55	55

*Najniza cijena rada utvrđena Sporazumom socijalnih partnera.

Minimalna zarada

Krajem 2010. godine socijalni partneri su potpisali Izmjene i dopune opšteg kolektivnog ugovora. Izmjenama OKU utvrđeno je da minimalna zarada zaposlenog za standardni radni učinak i puno radno vrijeme za prosječno 176 časova u mjesecu ne može biti niža od 30% prosječne zarade u Crnoj Gori u prethodnom polugodištu.

Institut minimalne zarade treba da obezbijedi minimum socijalne i materijalne sigurnosti najslabije plaćenih zaposlenih, naročito u uslovima poremećaja u poslovanju, kada nije moguće ostvariti pravo na odgovarajuću zaradu. Na ovaj način se štite najugroženije kategorije zaposlenih, ali se utiče i na smanjenje sive ekonomije u oblasti radnih odnosa i pospješuje plaćanje poreza i doprinosa. Izmjenama Opšteg kolektivnog ugovora 2010. godine došlo se do njegovog usaglašavanja sa Zakonom o radu u pogledu uvođenja instituta „obračunska vrijednost koeficijenta“ umjesto instituta „najniža cijena rada“ i utvrđivanja visine minimalne zarade.

Porezi i doprinosi za zarade

U okviru reforme poreskog sistema koja je sprovedena 2001. godine donijet je Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica.

U proteklom periodu izvršene su tri izmjene i dopune Zakona.

Od 01.01.2007. godine kada su u pitanju lična primanja značajno su smanjene stope poreza na lična primanja i uvedena je jedinstvena stopa koja iznosi 9%, s tim što je prelaznim i završnim odredbama ovog zakona propisan postepeni prelazak na ovu stopu, tako da se u 2007. i 2008. godini primjenjivala jedinstvena stopa od 15%, u 2009. godini 12% i od 01.01.2010. godine se primjenjuje propisana stopa od 9%.

Druga bitna odredba je korišćenje prava na lični odbitak. Kod obračunavanja poreza na lična primanja na mjesečnom nivou u 2007, 2008. i 2009. godini korišćeno je pravo na lični odbitak u iznosu od 70eura i na ovaj iznos nije se obračunavao porez na lična primanja.

Novim zakonskim rješenjima zadržan je iznos postojeće kumulativne stope doprinosa za PIO od 20,5%, uz izmjenu strukture stopa, tako da je stopa na teret zaposlenog povećana sa 12% na 15%, dok se stopa za poslodavca smanjila sa 8,5% na 5,5%. Kada su u pitanju doprinosi za zdravstveno osiguranje kumulativna stopa je povećana sa 10,5% na 12,3%, s tim što stopa doprinosa na teret zaposlenog iznosi 8,5%, a na teret poslodavca 3,8%. Primjenom navedenih zakonskih rješenja smanjene su stope doprinosa koje plaća poslodavac sa 14,5% na 9,8%, a stope doprinosa koje plaća zaposleni povećane sa 17,5% na 24% iako je bilo predviđeno da budu smanjene na 16,5%.

Na ovu izmjenu sindikat nije imao uticaja, iako se direktno odrazila na zarade zaposlenih.

God.	NA TERET ZAPOSLENOG				NA TERET POSLODAVCA					
	Doprinosi			Porez	Doprinosi			Doprinosi		Prirez
	PIO	Zdrav	Zapoš		PIO	Zdrav	Zapoš	Odmor	Fond rada	
2007	12	7,5	0,5	15	9,6	6,0	0,5	0,2		Px15%
2008	12	6,5	0,5	15	9,0	5,5	0,5	0,2		Px15%
2009	12	5,0	0,5	12	8,5	5,5	0,5	0,2		Px15%
2010*	12	4,0	0,5	9	8,0	5,0	0,5	0,2		Px15%
2010	15	8,5	0,5	9	5,5	3,8	0,5	0,2	0,2	Px15%

*stope koje su bile predviđene za 2010

3. TRŽIŠTE RADA

Rast BDP od 2003. godine uticao je pozitivno na rast zaposlenosti. Godišnje stope rasta zaposlenosti iznosile su 2007. godine 3,7%, 2008. godine 6,2% i 2009. godine 4,7%. U 2009. godini broj zaposlenih je iznosio 174152 ili 66% ukupne aktivne populacije i dostigao je najveći nivo u posljednjih deset godina. Međutim posljedice krize su postale evidentne na tržištu rada kada je broj zaposlenih smanjen za 7,1%.

U strukturi zaposlenih nisko je učešće mladih, zbog teškoća pronalaženja posla, kao i sve većeg broja mladih koji upisuju fakultete. Dio razloga se nalazi u tome što su usmjereni prema neformalnom tržištu rada ili prisiljeni da prihvataju poslovesa slabijim uslovima za rad. Pozitivni aspekti najviše zabilježene stope kod mladih se ogledaju u činjenici da su oni najsposobniji da se uklope u moderne zahtjeve i trendove tržišta rada. Mladi ljudi se lakše zapošljavaju u odnosu na stariju populaciju, a posljedica takvog stanja je i pad njihovog učešća u strukturi ponude radne snage.

Ekonomski pad je imao uticaj i na zapošljavanje.

	2007	2008	2009	2010	6.2011
Zaposleni	156408	166221	174152	161742	168195
Nezaposleni	34396	29514	28387	31864	29816
Penzioneri	92168	95477	96334	101085	101358

Prateći aktuelna dešavanja na tržištu rada u izvještajnom periodu najveći problemi u zapošljavanju nastali su zbog strukturne neusklađenosti ponude i tražnje, regionalne neusklađenosti na tržištu rada, povećanog učešća teže zapošljivih lica, sve većeg učešća mladih visokoobrazovanih ljudi, neophodnosti veće podrške razvoju preduzetništva, nemotivisanosti korisnika socijalnih primanja za zapošljavanje, kao i prisustva rada na crno i učešća strane radne snage, posebno u vrijeme turističke sezone. U Crnoj Gori u 2007. godini radilo 48306 stranaca, u 2008. godini 64150, a u 2009. godini 22411.

Pad stope nezaposlenosti korespondira sa oporavkom crnogorske privrede u 2011. godini. Stopa nezaposlenosti u prvoj polovini 2011. godine iznosila je 12,1% i bila je niža za 1,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Kretanje stope nezaposlenosti je takođe pod uticajem turističke sezone koja u ljetnjim mjesecima snižava ovu stopu za oko 1%.

4. PENZIONA REFORMA

Kretanje broja penzionera i prosječne penzije u Crnoj Gori

	Broj penzionera	Prosječna penzija
2007	92168	142,70
2008	95477	238,83
2009	96334	256,67
2010	101085	268,51
6.2011	101358	272,85

*od 2007godine u primjeni je nova metodologija

Prosječna penzija u Crnoj Gori porasla je sa 142,70 eura u 2007. godini na 272.85eura u 2011. godini.

Penzije do 2010. godine usklađivane su dva puta godišnje po švajcarskoj formuli (50% rast zarada i 50% rast troškova života). Uvođenjem švajcarske formule trebalo je da rastu sporije, međutim od 2007. god. imamo brži rast zarada(nominalni) a posebno u 2010. zbog promjene metodologija za obračun zarada, što je uslovalo povećanje penzija, ali u narednom periodu je teško očekivati takva kretanja.

Od 01.01.2011. godine penzije se usklađuju jednom godišnje i to po modifikovanoj švajcarskoj formuli (25% rast zarada i 75% rast troškova života).

	2007	2008	2009	2010
Izdaci za neto penzije (% u BDP)	7,25	8,13	9,95	10,94
Pokriće neto penzija doprinosima (%)	85,39	85,53	67,24	60,01
Deficit penzijskog sistema (% u BDP)	1,06	1,18	3,26	4,38

Pokriće penzija (neto) doprinosima smanjeno je sa 85,39% u 2007. godini na 60,01% u 2010. godini

Deficit penzijskog sistema (razlika između izdataka za neto penzije i prihoda od doprinosa) porastao je sa 1,06% BDP u 2007. godini na 4,38% BDP u 2010. godini.

Ukoliko posmatramo iznos penzija u Crnoj Gori u drugom polugodu 2010godine, stopa zamjene (odnos penzije -268eura i neto zarade-487eura) iznosi 55% .

Na finansijsku održivost sistema u kratkom i posebno u dugom roku, osim načina usklađivanja , veliki uticaj ima i postojeća situacija na tržištu rada, koje karakteriše relativno niska stopa aktivnosti radno-sposobnog stanovništva kao i relativno niska stopa zaposlenosti. Jedan od uzroka takve situacije na tržištu rada je velikodušan sistem socijalne zaštite, između

ostalog i penzioni sistem, budući da je približno 1/6 stanovništva Crne Gore korisnik nekog prava iz oblasti penzione zaštite, dok je oko 30% stanovništva Crne Gore korisnik nekog od transfera iz oblasti socijalne zaštite (penzije, nezaposlenost, prava socijalne zaštite).

Osnovni razlozi za izmjene Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju sa finansijskog aspekta su nepovoljan odnos broja zaposlenih i broja penzionera (stopa zavisnosti iznosi 1,7), porast izdataka za penzije, smanjenje prihoda od doprinosa zbog smanjenja broja radno aktivnog stanovništva.

Sve ovo je imalo za posljedicu porast deficita penzijskog sistema, odnosno nemogućnost finansiranja penzija prihodima od doprinosa, tako da se deficit penzijskog sistema finansira prihodima budžeta Crne Gore.

5.SIROMAŠTVO

Apsolutna linija siromaštva u Crnoj Gori u 2009. godini iznosila je 169,13eura po odrasloj osobi. U 2009. godini 6,8% stanovništva imalo je potrošnju ispod apsolutne linije siromaštva.

	2007	2008	2009
Nacionalna apsolutna linija siromaštva (u eurima, mjesečno, po odraslom licu)	150,76	163,57	169,13
Stopa siromaštva (%)	8,0	4,9	6,8
Jaz siromaštva (%)	1,4	0,9	1,4
Oštrina siromaštva (%)	0,4	0,3	0,5

Ukupna stopa siromaštva u 2009. godini je povećana, dok su se dubina i oštrina takođe povećale. Udio lica u siromaštvu povećan je sa 4,9% na 6,8% u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu. Seosko stanovništvo ima puno veći rizik siromaštva u odnosu na gradsko stanovništvo.

U 2008. godini u odnosu na 2009. godinu, siromašni su još siromašniji, a bogati još bogatiji, tako da je udio potrošnje 20% najsiromašnijeg stanovništva u ukupnoj potrošnji smanjeno sa 9,5% na 9,2%, dok je 20% najbogatijih povećao svoj udio u potrošnji sa 36,2% na 37,3%. U 2009. godini 20% najbogatijih imalo je potrošnju koja je 4,1 puta veća od potrošnje 20% najsiromašnijih.

6.SOCIJALNI ASPEKT PRIVATIZACIJE I ULOGA FONDOVA

Nakon dugog procesa tranzicije i prestrukturiranja privrede nisu postignuti očekivani rezultati, tj. nije ostvarena veća efikasnost privrede, niti je povećan standard zaposlenih.

U velikom broju privrednih društava ne poštuju se kupoprodajni ugovori, prisutne su zloupotrebe i propusti u postupku privatizacije, procjenjivanje i podcjenjivanje kapitala, obezvrjeđivanje radničkih akcija, nemogućnost organizovanja proizvodnje, stalne opasnosti od uvođenja stečaja i gubljenja radnih mjesta i drugo.

U mnogim timovima zbog zbog zloupotreba i lošeg menadžmenta ne poštuju se prava i interesi zaposlenih, kasne ili se neisplaćuju zarade.

Veliki je broj „tehnoloških viškova“, posebno u većim privrednim društvima koja su glavni nosioci privrede Crne Gore (KAP, Željezara, Boksiti...)

Veliki broj štrajkova i protesta je upravo u procesu privatizacije i kod privatizovanih firmi, posebno kod onih gdje u postupku zaključivanja kupoprodajnih ugovora nijesu učestvovali zaposleni niti sindikat.

Najizraženiji problemi su u onim privrednim društvima gdje se kao vlasnici pojavljuju privatizacioni fondovi koji su trebali da prerastu u investicione fondove i da ulažu u privredna društva, a ne da kada se pojave problemi oni prodaju svoje akcije po daleko većim cijenama od onih po kojima su došli do imovine.

Kao veoma nepovoljno rješenje po radnike pokazala se privatizacija kroz sprovođenje stečajnih postupaka, jer su kupoprodajni ugovori zaključivani na način da je imovina stečajnog dužnika prodavana po veoma niskim cijenama, upošljavao je veoma mali broj bivših radnika, a novi vlasnik nije ulagao u proces proizvodnje. Najviše su oštećeni radnici koji su zaostale zarade prinuđeni da naplate iz stečajne mase i to u iznosu najniže cijene rada, a otpremnine u iznosu od 1926 eura.

7. ŠTRAJKOVI

Uticaj globalne ekonomske krize ima veliki uticaj na standard stanovništva, a najbolje su osjetili zaposleni u privredi koji ostaju bez redovnih zarada, a na kraju i bez svojih radnih mjesta.

Nemogućnost obezbjeđenja egzistencije svojoj porodici, posebno u zadnje dvije godine, kako zaposleni tako i bivši radnici iskazuju štrajkovima i protestnim okupljanjima.

Broj štrajkova i protesnih okupljanja u 2010. godini bilo je 57, a za devet mjeseci 2011. godine 54. Najviše se štrajkovalo u Nikšiću, Bijelom Polju i

Podgorici, a od sektora djelatnosti najizraženiji problemi su u metalском kompleksu.

Jedan broj štrajkova je bez rezultata. Oni se nerijetko zamrzavaju pa onda nastave, ili se prosto štrajkuje samo radnim danima.

Sve češći su štrajkovi glađu, ali štrajkači se odriču hrane, ali ne vode, pa srećom nijedan štrajk nije imao smrtni ishod.

Najčešći razlozi štrajkova su : isplata zaostalih primanja (zarada, regresa, zimnica, jubilarnih nagrada), isplata zarada po kolektivnom ugovoru, nepotpisivanje ili nepoštovanje kolektivnih ugovora, nezadovoljstvo procesom privatizacije, raskid kupoprodajnog ugovora, nastavak proizvodnje, socijalno-razvojni program, sprečavanje uvođenja stečaja, ostvarivanje prava za raniji odlazak u penziju po osnovu težih uslova rada, a bilo je i zahtjeva za smjenu sindikalnog povjerenika.

Savez sindikata se uključivao u rješavanje većine sporova, koji su doveli do štrajkova u brojnim privrednim društvima preduzimajući posredničku ulogu, aktivno pomagao štrajkačke odbore, pozivao predstavnike države, kao i vlasnike firmi, internacionalizovao neke sporove, tražio i nalazio kroz socijalni dijalog rješenje za svaki od štrajkova u koji se uključio.

Jednosatni generalni štrajk upozorenja

Vijeće Saveza sindikata Crne Gore donijelo je odluku o stupanju u generalni štrajk upozorenja. Štrajk je održan 5 februara 2008. godine u privrednim društvima, ustanovama, granama djelatnosti, dok su članovi Vijeća SSCG istog dana održali protestni skup ispred Vlade Crne Gore na kojem su javnost upoznali sa zahtjevima zaposlenih za povećanje najniže cijene rada, povezivanje radnog staža i isplatu zaostalih zarada i otpremnina, kao i za utvrđivanje predloga Zakona o radu.

Štrajkovi granskih sindikata

Tokom oktobra 2011. godine zaposleni u sudskoj administraciji u Crnoj Gori su započeli jednočasovni, a nakon toga i tročasovni štrajk koji će trajati do ispunjenja njihovih zahtjeva. Razlog štrajka su niske zarade.

Zaposleni u zdravstvu su u oktobru organizovali jednočasovni štrajk upozorenja. U toku su pregovori zaposlenih u zdravstvu sa socijalnim partnerom i ukoliko se ne potpišu izmjene Granskog kolektivnog ugovora najavljen je generalni štrajk koji će početi 31.10.2011. godine.

8.SINDIKALNI ZAHTJEVI UPUĆENI VLADI CRNE GORE

U izvještajnom periodu Savez sindikata Crne Gore je organizovao više sjednica povodom materijalnog i socijalnog stanja zaposlenih, naročito u vrijeme najave povećanja cijena osnovnih prehrambenih proizvoda i energenata, na kojima su bili prisutni predstavnici socijalnih partnera.

Nakon rasprave na tim sjednicama Savez sindikata Crne Gore je formulisao svoje zahtjeve i prosljeđivao ih Vladi Crne Gore. U zahtjevima je traženo:

-da se kroz socijalno partnerstvo počnu rješavati pitanja od egzistencijalnog značaja za sve građane Crne Gore;

-od Elektroprivrede Crne Gore da preduzme sve aktivnosti na smanjenju gubitaka po svim osnovama, u cilju efikasnosti i održivosti energetskog sistema;

-da Vlada i Regulatorna agencija za energetiku hitno pristupe iznalaženju alternativnih energetskih rješenja u Crnoj Gori (solarne energije, energije vjetra i slično), čime bi se omogućilo da domaćinstva u Crnoj Gori i potrošači imaju jeftiniju struju;

-ravnopravnost prema svim potrošačima električne energije u Crnoj Gori;

-da Vlada pristupi realizaciji projekta izrade porodičnog Socijalnog kartona, koji će biti osnov za sva socijalna davanja i primjerenu socijalnu politiku;

-preispitivanje svih kupoprodajnih ugovora, zaključenih u postupku privatizacije, kao i raskid onih kupoprodajnih ugovora ukoliko jedna od ugovornih strana ne ispunjava obaveze utvrđene istim;

-preispitivanje privatizacije kroz sprovođenje stečajnih postupaka;

-formiranje tripartitnih radnih grupa socijalnih partnera;

-funkcionisanje države kao odgovorne, pravne i države socijalne pravde;

-poštovanje sindikalnih prava i sloboda;

-uvažavanje sindikalnih primjedbi, pedloga i sugestija na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu;

-povraćaj sredstava koja su skinuta sa računa SSCG po sudskim presudama na osnovu Memoranduma o isplati otpremnine licima za čijim je radom prestala potreba u periodu jul 2000. - decembar 2007. godine.

KAO ZAKLJUČAK

Savez sindikata Crne Gore, kao jedan od socijalnih partnera, uvijek se zalagao i zalaže da se kroz socijalni dijalog rješavaju sva pitanja ekonomsko-socijalnog položaja zaposlenih.